

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Speculativae Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatae Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXIV. An propter evit andam gravem Ignominiam liceat provocato
descendere in publicum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CONTROVERSIA LXIV.

DVELLI MALITIA.

*An propter evitandam gravem
Ignominiam liceat provocato descen-
dere in publi-
cum.*

tuatur, & generetur de novo, qui in hominum
æstimatione compenfat honorem ablatum, resul-
tarque ex æstimatione vindictæ apud mundanos
homines, qui tamen honor & æstimatio ex in-
trinseca ratione non est licite procurabilis.]

275. Quæ Verba non videtur Adversari-
us satis consideratè legisse, unde etiam numerum
marginale loci hujus non rectè allegavit, ponendo
numerus 659. Multò minùs existimo illum
perpendisse Verba Dominici Soti l. c. alias timu-
isset, ne in se prolata crederentur, quæ sic se ha-
bent. [Vnum autem hic quispiam medita-
bitur Sophisma. Videtur namque nobili, qui
in conflictu Vulneris accepit, licere, hostem ces-
sare jam volentem, repercutere, non quidem in
defensam Vitæ, sed honoris, quem ei abstulit;
Nam si licet expoliato, bona fugienti latroni Vi
eripere, cur non & isti eripere honorem? Res-
pondetur disparem esse rationem: nam latro
importat tua ipsa bona, quæ ab illo eripis: in
Casu verò præsentis ille, qui te dehonestavit, non
secum portat tuum honorem: quare non potes
illum jam vindicare, nisi per vindictam, quæ
soli pub. potestati licet.] Ita laudatus Tho-
mistæ profusus in assertionem, & ratione. & do-
ctrinæ consequentiâ consentit cum P. Haunol-
do.

276. Ceterùm Adversarius etiam nimis
confidentè sibi persuasit, quod Occiso aggres-
soris, suppositâ necessitate non fugiendi Salvo
Occisoris honore, sit formaliter plus, quàm re-
percutio respectu damni, aut periculi, ne non
ipsa Vita, sed honor aliquis perdat omisâ re-
percussione; hæc quippe repercutio, etsi ma-
terialiter sit quid minus, formaliter tamen est
plus, sicut Vulneratio solam alapam prius inflig-
gentis esset plus; quamvis etiam hæc esset aliquid
minus occasione. Formaliter autem omne illud
est plus, quo exceditur moderamen inculpatæ
tutelæ, uti etiam per repercutiorem excedi o-
stendimus. Deinde, repercutio non debebat
ab Adversario comparari cum Occisione, quæ
defenditur Vita, sed cum negatione fuge & per-
sistentiâ in loco certaminis, quæ defenditur hor-
nor, hæc autem cum per se neque sit damnosa
Aggressor, sed ipse ex sua iniquitate pariat sibi
damnum vitæ, cogendo alterum ad istud infe-
rendum, ideo repercutio esset plus, & illicita,
non autem persistentiâ in loco certaminis, quæ
positâ Aggressor posset desistere ab invasio-
ne, & ideo damnum subsequens
sibi imputare
debet.

* * * *

277. Duvelli malitiam (de qua immerito di-
cit Adversarius S. Thomæ egisse 2. 2. q. 95. a. 8. ad 3. ibi enim tantum agit de malitia
Divinationis per sortem, quæ etiam duellatione
fieri potest) P. Haunoldus tr. 2. de Just. n. 649,
non palliavit solâ vocabuli mutatione, ut Adver-
sarius arguit; sed ostendit discrimen reale, inter
significatum duellationis, vel acceptationis du-
elli, & inter descensum alicujus in publicum, cum
expressa protestatione non pugnandi, nisi vi
ad defensionem sui compellatur. Vnde non est
paritas inter solam mutationem vocabulorum,
quando denarij contra prohibitionem cap. in
tantum. de Simonia, ex eadem causa Simoniaci re-
cepti modò Chrysmales, modò Paschales, modò
Consuetudo mediæ quadragesimæ dicebantur: nam
ibi expressè de transgressioribus ait Pontifex In-
nocentius III. *Ut causam recipiendi dissimulent, no-
men denariorum variant.* In acceptatione duelli
autem, in qua ponitur descensus in publicum, vi-
nimo consilij cum hoste, & satisfaciendi il-
lius petitioni, eumque vulnerandi aut Occiden-
di, intervenit discrimen reale, fundatum in in-
tentione diversa ab ea, qua quis descendit in
publicum solo animo ostendendi, se non timere
sibi ab hoste, atque etiam expressè illi dicere, se
suo descensu, id solum voluisse testari; nolle
enim pugnare, vel ullo modo aggredi, sed poti-
us pacem colere, paratum solummodo se esse,
inculpatâ tutelâ, si ultro invadatur, se viriliter
defendere. Diversitas autem Intentionis in ca-
su justæ defensionis, sufficit ad excusandam mali-
tiam Occisionis, teste S. Thomæ. 2. 2. q. 64. a. 7.
in C. [Dicendum (inquit,) quod nihil
prohibet unius actus esse duos effectus, quorum
alter solum sit in intentione, alius verò sit præter
intentionem. Morales autem actus recipiunt
speciem secundum id, quod intenditur. Non
autem ab eo, quod est præter intentionem, cum
sit per accidens. Ex actu ergo alicujus scilicet
defendentis, duplex effectus sequi potest, unus
quidem conservatio propriæ Vitæ (vel Bonorum
fortuna, aut honoris) alius autem Occisio inva-
dentis. Actus ergo ex hoc, quod intenditur
conservatio propriæ Vitæ, non habet rationem
illiciti &c.]

278. Præter diversitatem intentionis, pro-
cedentiâ

cedentis ex naturali Jure, quod quisque habet ad Vitam, famam, honorem, bona temporalia defendendum, & propterea honestantis actum de se ac intrinsecè indifferentem, nempe descensum in publicum, unice, ut hic supponitur, necessarium ad cavendam ignominiam meticolositatis, Viro nobili aut militari valde dedecorosa, (nisi ratione ætatis, vel infirmitatis, vel aliâ ratione excusari possit, ut expressè excipit P. Haun. n. 650.) accedente actuali protestatione prædictâ, intuper obtinetur finis legis prohibentis directam acceptationem duellationis, partim quia adhuc evitatur frequentia conflictuum privatorum, cum rarò contingat casus, in quo descensus in publicum sit medium unice necessarium ad evitandam ignominiam timiditatis, aliter non excusabilis: partim quia ipsa protestatio comparentis, & offerentis se ad componendam pacem sine conflictu, est medium ex natura sua idoneum ad dehortandum ipsum provocantem, & ad præbendam occasionem aliis sese interponendi, ac inhibendi actualem pugnam.

279. Sic ergo, etsi sola nominum Variatio, ad quam Adversarius unice repperit, non serviat ad excusandam malitiam descensus, & hic per accidens secuta defensionis, excusat tamen diversâ intentione, hosti notificata per protestationem dehortatoriam, & per se conciliativam pacis; cui diversitati intentionum correspondent deinde diversa vocabula, eandem significantia. Simile quid contingit in evitanda malitia usura: etiam enim in cap. Plerique, 14. q. 3. ex S. Ambrosio dicitur: *Et esca usura est, & est usura est, & quodcumque sorti accedit, usura est, quod velis, ei nomen imponas, usura est.* Si tamen mutuans alicui pecuniam cum expressa protestatione, suæ intentionis non esse, mutuatarium obligare ad quidquam dandum ultra sortem, deinde ex hujus gratuita liberalitate simile quidpiam acciperet, usuram utique non committeret, non quia diversitas Vocabulorum *lucris ac donis*, sed quia diversitas intentionum ex parte dantis, & accipientis, per Vocabula designata, peccati malitiam impediret, ut ad vertit etiam S. Thomas. 2. 2. q. 78. a. 2. inquit: [Sicut si aliquis pro pecunia mutuata, vel quacunque alia re, quæ ex ipso usu consumitur, pecuniam accipit ex pacto tacito, vel expresso, peccat contra Justitiam: ita etiam quicumque ex pacto tacito vel expresso quodcumque aliud acceperit, cujus pretium pecuniâ mensurari potest, simile peccatum incurrit. Si verò accipiat aliquid hujusmodi, non quasi exigens, nec quasi ex obligatione tacitâ, vel expressâ, sed sicut gratuitum donum, non peccat.]

280. Hæc licentia progrediendi in publicum, in casu planè rarissimæ necessitatis, alias inevitabiliter incurrendi gravem ignominiam, firmari potest paritate præcedentis Controversiæ:

Sicut enim in tali casu juxta communio rem sententiam non tenetur quis per fugam recedere à loco publico, etiam si injustè invectus id posset facere, pari ratione licebit prodire in publicum; cum istud nondum sit damnificatio proximi, ab illo inevitabilis, sed sit actio de se licita, & ad quam quis ponendam de se habet Jus, si ipse eâ omisâ grave damnum honoris non posset evitare, alter autem eâ positâ damnum Vitæ suæ facile posset evitare. Quod pluribus iterum instantiis ex materia de Scandalo proptio, & alieno, illustrari posset, ex communissimi sensu DD. sententium, licet poni actionem de se indifferentem, sine magno incommodo vel damno in quocunque genere bonorum in omisibilem, non obstante probabilissimâ prævisione alicujus peccati, inde secuturi: cujus exemplum, valde propriam huic loco paritatem continens, subjungo Verbis Doctissimi Bannez. 2. 2. q. 64. a. 7. dub. 3. in fine. [Si irritatus est certus moraliter, quod irritans vult cum illo digladiari, debet Verbis suum honorem modestè defendere, sed non tenebitur domi manere, sed poterit exire; quoties sibi opportunum erit ad negotia sua tractanda.] Infero nunc: ergo a quo bene propter honorem defendendum, quàm propter negotia pro lucro minoris rei gerenda, poterit exire. Certè longè plus, quàm P. Haunoldus & quàm Dominicus Soto suprà cit. concedit in practica Theologia Versatissimus Navarrus in Man. c. 15. n. 4. dicens. [Qui jam est Vulneratus, vel quem aggressor jam reliquit, & fugit, non potest absque peccato illum occidere: quoniam jam illud est Vindictam sumere, & limites defensionis transgredi. Quod limitandum existimo (citar in margine etiam Richardum & Victori- am) quando affectus injuriâ Vulneris, aut alapæ, vel aliâ, magnam sui honoris jacturam faceret: si fugientem non persequeretur, nam talis posset eum persequi, & percutere tantum, quantum ad sui honoris defensionem opus esset: nam licet illud non esset defendere personam, neque fortunas; esset tamen defendere honorem, quem licet defendere etiam Occidendo, si eo ad id opus esset.]

281. Idem Egregius Doctor immediate ante hæc relata Verba, etiam dixit: [Quod si ille, quem alius aggreditur, non potest absque suo dedecore fugere, non tenetur id facere: & si non potest vitare Vulnerus, NB. aut alapam, quam sibi alter molitur impingere, nisi ipsum occidendo, poterit occidere.] Itaque immeritò P. Haunoldum reprehendit Adversarius, n. 654. subscriberem, licere hoc Viro magnæ autoritatis, loquendo de Laicis secularibus, si quis niteretur ei alapam infligere, vel contumeliosè flagellare: quia majoris æstimationis est in homine seculari Laico (Clerici autem & Religiosi ex Virtute Religionis tenentur etiam talis

honoris jacturam subire, pro salute proximi, præsertim post decretum Alexandri VII.) honor ille retentus, seu impeditio tantæ ignominie, quàm bona fortuna, quæ tamen possunt mortis illatione defendi. Et quia jactura illius honoris est Majus damnum, quàm talis teneatur subire ex Charitate, aut alia Virtute ad Vitam alterius conservandam: præsertim si in hujus sit potestate, sibi vitam suam servare. Eandem sententiam prius tradidit Dominicus Sorus, lib. 5. q. 1. a. 8. sub finem, inquiens: [Ex his supra dictis fit, quod si quis quenquam aggrederetur: ut eum fuisse levissimè percuteret, posset id alter etiam hostem interueniendo repellere. Præsertim in Hispania, ubi tam atrox illa injuria reputatur.] Consentiunt etiam Sylvester Verbo *Homicidium* l. q. 5. Ludovicus Lopez. cap. 62. Antonius Gomez. to. 3. c. 3. n. 23. Julius Clarus §. *Homicidium* n. 26. nec improbat Diana p. 3. tr. 5. Milc. Refol. 90. imò multis relatis approbat. p. 5. tr. 4. Refol. 4.

282. Neque tamen propterea rectè inferri Adversarius, P. Haunoldum, & consequenter etiam citatos Thomist. & D. D. à S. Doctore recessisse, dum ille 2. 2. q. 64. a. 5. *Nulli ad evitandas quaslibet præsentis Vitæ misérias, imò nec mulieri, ne ab aliq. corrumpatur, Suicidium permittit*: sive enim hæc Verba Adversarius pro paritate, sive pro Regula & mensura Charitatis alleget, nihil tamen probat; Non paritatem, quia deest titulus justæ defensionis, quo quis tantum contra iniquum invasorem Vitæ, honoris, bonorum fortunæ, uti potest, non contra seipsum, cum juxta S. D. nemo possit sibi ipsi injuriam vel inferre, vel intentare: Non mensuram Charitatis, quia hæc tantum exigit, *ut quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*, nisi id sit necessarium ad justam tui, & rerum tuarum, vel etiam alienarum, defensionem: aliàs contra S. Thomam. l. c. in corp. sequeretur, quod omnis defensio, etiam moderamen inculpata tutelæ non excedens, esset contra Charitatem, quia quilibet quando ipse esset injustus invasor, cuperet sibi Vitam ab alio non auferri per justam defensionem. Itaque mensura & regula Charitatis sic debuisset ab Adversario præsentis casui applicari: sicut quilibet vult sibi esse licitum, Vitam, honorem, & bona temporalia, tueri contra injustum invasorem, etiam, si opus fuerit, occisione illius, sic debet velle, id esse licitum cuivis alteri, si ipse alterum injustè invaderet.

CONTROVERSIA LXV.

PECCATVM FVRTI.

De Materia furti, & obligatione pauperum erga divites, ac divitem erga pauperes.

283. Illam Veritatem, quæ Adversario nimis videtur subtilis, quod, si nim. posito mediam florenum esse summam mortalem infamam, seu minam, quis uno obolo minus acciperet, sum non peccaret mortaliter. Satis Sensibiliter probavit P. Haunold. to. 1. de Just. tr. 2. n. 330. ita loquens. [Sicut enim navigium physicè submergitur per ultimam guttulam aquæ, & per unam minimam guttam Vini homo ex non ebrio fit ebrius, ita debet dari unum indivisibile quantitatis, completens sufficientiam ad commovendam iram, & dolorem difficultè temperabilem; hoc autem ex communiore DD. judicio, putamus esse ultimum constitutum medij floreni: quod si tu velis unum indivisibile demere, statim urgeris de proximo indivisibili, & sic procedatur, donec vel absumatur tota quantitas medij floreni (quod est absurdum) vel debebis & rursus quelam argumenti concedere.] Itaque horum Verborum solutionem Adversarius adhuc debet Patri Haunoldo.

284. Loco responsionis verò reddit hæc interrogationem. [Quod enim deveniremus, si ejusmodi librâ mathematicâ ponderaremus essentiam jejunii, similiumque rerum moralium, in quibus parum & nihil æquiparantur?] Respondendo, quod negato priori discursu P. Haunoldi eò deveniret Adversarius, ut si integrum bovem die jejunii comederet, nunquam esset gravè, & in actu externo graviter peccaret contra legem temperantiæ, quia levitas materiæ nunquam defineret, & gravitas nunquam inciperet, si levis materia novo bolo superaddito temperaretur, & si superadditus bolus, ut pote parum quid, nihilo æquipararetur. Et sic idem contingeret in alijs similibus rebus moralibus. Sicut ergo in physicis rebus, in quibus est eadem ratio quantitatis, minimum pondus, ut sibi objicit S. Thomas q. 7. de malo a. 3. per additionem potest tam grave fieri, ut super virtutem portantis: (aliàs si unica arenula superaddita prioribus arenulis adhuc portabilibus, non tandem redderet pondus importabile, nunquam posset per successivas additiones arenularum effici pondus importabile, etiam si integer mons coacturaretur) ita etiam in moralibus potest ex parte objecti, ubi est eadem ratio quantitatis, ulnismi minimi additione fieri pondus tam grave, ut mereatur absolute dici gravis materia, constituens peccatum materialiter grave.

285. Un-